

Derleme Makalesi | Review article

Geliş tarihi | Received: 10.08.2023

Kabul tarihi | Accepted: 20.09.2023

Yayın tarihi | Published: 25.10.2023

Mehmet Salih Eren

<https://orcid.org/0009-0005-0336-6256>

Principal, Ziya Gökalp High School, Turkey, msalih12.mse@gmail.com

Serdar Utma

<https://orcid.org/0009-0008-1652-0074>

Principal, Çankaya Özel Eğitim High School, Turkey, mersincankaya33@gmail.com

Ahmet İnan

<https://orcid.org/0009-0005-3737-8888>

Assistant Principal, Çankaya Özel Eğitim High School, Turkey, ahmedbesyo1983@gmail.com

Hasan Tosun

<https://orcid.org/0009-0008-4048-7761>

Assistant Principal, İbrahim Karaoğlanoğlu Primary School, Turkey, hasantosunht33@gmail.com

Neriman İlhan

<https://orcid.org/0000-0002-2229-0892>

Teacher, Ekinciler Primary School, Turkey, nilnil-nilnil@hotmail.com

Ömer Çetinkaya

<https://orcid.org/0009-0000-5814-7871>

Teacher, Turgut Özal Primary School, Turkey, omercet.com@gmail.com

Seyid Bakır

<https://orcid.org/0009-0008-6747-1719>

Principal, Akkoyunlu Secondary School, Turkey, seyitbakir40@gmail.com

Atıf Künyesi | Citation Info

Eren, S., E., Utma, S., İnan, A., Tosun, H., İlhan, N., Çetinkaya, Ö. ve Bakır, S., (2023). Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi, *AkademikTarihve DüşünceDergisi*, 10(3), 1389-1399.

Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi

Öz

Bu çalışmanın amacı: sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin istenmeyen davranışları üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların doküman analizi ile incelenmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda 2015-2022 yılları arasında yürütülmüş olan toplam 50 lisansüstü tezi incelenmiştir. Bu amaç kapsamında istenmeyen öğrenci davranışlarını inceleyen çalışmaların temel özelliklerinin neler olduğu ele alınmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri analiz yöntemi olarak, nitel veri analiz tekniklerinden olan, betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; karşılaştıkları istenmeyen öğrenci

davranışları ve kullandıkları başa çıkma yöntemleri ile ilgili en fazla tezin 2022 yılında yapıldığı ve araştırma türü olarak nicel araştırma yöntemlerini tercih ettikleri görülmektedir. Aynı zamanda tezler araştırma temalarına göre incelendiğinde; istenmeyen öğrenci davranışları, öğrencinin eğitsel uygulamalarını sekteye uğratma davranış teması dikkat çekecek düzeydedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, İstenmeyen Davranış, Başa Çıkma, Yöntem

An Investigation of Graduate Studies of Classroom Teachers on Students' Undesirable Behaviors

Abstract

The aim of this study is to examine the postgraduate studies on the undesirable behaviors of the classroom teachers with the document analysis. In line with the purpose of the study, a total of 50 postgraduate theses conducted between the years 2015-2022 were examined. Within the scope of this purpose, the main features of studies examining undesirable student behaviors are discussed. The document analysis method, which is one of the qualitative research methods, was used in the research. As a data analysis method, descriptive analysis technique, which is one of the qualitative data analysis techniques, was used. According to the research findings; It is seen that the most thesis about the undesirable student behaviors they encounter and the coping methods they use were made in 2022 and quantitative research methods were preferred as the research type. At the same time, when the theses are examined according to the research themes, the undesirable student behaviors disrupting the educational practices of the student is at a level that attracts attention.

Keywords: Teacher, Undesirable Behavior, Coping, Method

Giriş

Bir süreç şeklinde eğitim ele alınırsa öğrencilerle akranları direkt ya da dolaylı biçimde birbirinden etkilenirler (Cafoğlu, 1997, s.594). Bireylerin dolaylı ya da direkt biçimde edinmiş oldukları istenilen davranış ve hareketlerin yanı sıra istenilmeyen davranışlar da görülebilmektedir. Okulda öğrenciler üzerinde oluşmuş olan istenilmeyen davranışlar öğretmenlerin yönetim anlamında bazı sorunlarla karşılaşmasına yol açmakta ve bu husus eğitim öğretim sürecine negatif etki etmektedir. İstenilmeyen öğrenci davranışları okul içerisinde akademik ve terbiyevi amaçlara ulaşmaya engel olan bütün davranışlar biçiminde ifade edilebilir (Nezihoğlu, ve Sabancı, 2010). Bir toplumun alt yapısını oluşturduğu için oldukça kıymetli olan okulun, yönetimi de etkili kişilerin elinde olmalıdır. Eğitim öğretim sürecinde beklenen gayelere ulaşabilmek için öğretmen ve idarenin istenilmeyen davranışlar karşısında kullanmış olduğu baş edebilme metotlarının rolü büyüktür. Bu hususlar doğrultusunda gerçekleşen araştırma çalışmalarına baktığımızda öğretmenlerin süreç içerisinde karşı karşıya kaldıkları genel sorunlardan bir tanesinin de istenilmeyen öğrenci davranışlarından oluştuğu belirtilebilir. Öğretmenlerin istenilmeyen öğrenci davranışları karşısında başarılı biçimde uygulamış oldukları başa çıkma metotlarıyla okulda öğrenci ve öğretmen performansı yükseltilebilmektedir (Aydoğan ve Helvacı, 2011, s. 46). Bu kapsamda

öğretmenlerin karşı karşıya kaldıkları istenilmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşısında uyguladıkları başa çıkma metotlarıyla hem öğretmenlerin daha verimli hale gelmesine hem de eğitim-öğretimin başarılı biçimde sürdürülmesine katkı sağlayacaktır. İstenilmeyen öğrenci davranışlarının kontrolü, sınıf yönetimi gibi pek çok bölümde öğretmenlerin işlerini basit hale getirmektedir (Alkaş, 2010, s. 8). Öğretmenler ve okul idarecileri eğitim öğretim süreci içerisinde genellikle istenilmeyen öğrenci davranışları ile baş edebilmek için çaba sarf etmektedirler. İstenmedik bu olumlu olmayan davranışların söndürülmesi ve olabildiği kadar azaltmak amacıyla gerekli çözümlerin tespit edilmesi ve işe yarar metotları uygulamak zorunludur. İstenilmeyen öğrenci davranışları, genel manada eğitim öğretime engel olurken özel manada ise öğrencilerin öğrenme davranışlarına negatif biçimde etki etmektedir (Çetin, 2013). Öğretmenler sınıfta güzelce ders vermeye gayret ederken okul ve ebeveynlerden kaynaklanan pek çok olumsuz durumla başa çıkmak mecburiyetinde olabilmektedirler. Okul ya da başka unsurlardan kaynaklanan olumsuz hususlar öğrencinin istenilen davranışları edinmesine engel olarak öğrencide istenilmeyen davranışlar görülmesine yol açmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de sınıf öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili 2015-2022 yılları arasında hazırlanan yüksek lisans tezlerinin genel karakteristik özelliklerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Buna göre konu ile ilgili 2015-2022 yılları arasında hazırlanan yüksek lisans tezlerinin;

1. Yıllara,
2. Veri türlerine,
3. Araştırma desenlerine,
4. Örneklem türlerine,
5. Tema dağılımına göre nasıldır?

1-İstenmeyen Öğrenci Davranışları

Okullarda ve sınıflarda istenmedik davranışlar sergilenmesinin altında pek çok sebep mevcuttur. İstenmedik, olumsuz davranışlar, genel anlamda bireylerin akran faktöründen kaynaklanıyor gibi görülse de çevre, ebeveyn, karakter, okul vb. öğelerin de sebebiyet verdiğinin altı çizilmektedir. Bireylerin erdem düşünceleri, yönelimleri, geçmişte yaşamış oldukları, kabiliyetleri, kültür hususları okullarda ve sınıf ortamlarında istenmedik öğrenci davranışlarının görülmesinde oldukça etkilidir (Elban, 2009, s. 6). Bunların haricinde okul dışı kaynaklı öğeler ve okul çevresinde mevcut genel fiziksel durum vb. sebeplerden ötürü istenmedik öğrenci davranışlarıyla karşılaşmaktadır (Yüksel, 2005, s. 26). Okul dışındaki istenmedik öğrenci davranışlarında daha çok çocuğun ailesel durumu ve onun yaşamını sürdürdüğü çevreden kaynaklanan unsurların etkili olduğu söylenebilir.(Sipahioğlu, 2008, s.

22). Tüm bunların haricinde ilave olarak istenmedik öğrenci davranışlarıyla ilgili şunları ifade edebiliriz:

- Akranları üstünde fiziksel üstünlük gösterme çabası
- Materyalleri hor kullanma
- Beraber çalışmaya mani olma
- Uygun olmayan sözler söyleme
- Temizlik konusunda yetersiz olma
- Sınıf ve okul içerisindeki eşyaları kötü kullanma
- Eğitsel uygulamaları sekteye uğratma
- Saygılı olmayan davranışlar içerisinde olma
- Derslere sürekli geç gelme
- Gerekli olmayan sözler söyleme
- Akranlarını darp etme
- Üstündeki mevcut görevi yapmama vb. (Alkaş, 2010).

2. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Nedenleri

2.1. Okuldan kaynaklanan sebepler

İstenmedik öğrenci davranışlarıyla karşılaşmak ve okuldaki olanaklarının yetersiz olması vb. olumsuz durumlardan öğrencilerde direkt biçimde negatif yönde etkilenmektedir. Eğitim sürecinin başarı düzeyiyle okulun mevcut durumunu bu bakımdan ayrı ele almamak doğru olur (Keleş, 2010, s. 24). Okuldaki öğrenci mevcudu, fiziksel koşullar, idare ve kurallar vb. pek çok faktör okuldaki havayı değiştirmektedir. Bu faktörler çocukları dolaylı ve direkt biçimde koşullar doğrultusunda pozitif ya da negatif yönde etkiler. İdarecilerin her manada okulu öğrenciler için ilgi çekici kılması gereklidir. Fiziksel olanakları gelişen okulun öğrencileri hem başarılı olur hem de uygun davranışlar sergileme eğiliminde olurlar. Okulun etrafında ya da sınıf içerisinde olanaklar yetersizse öğrencilerde bazı istenmedik davranışlar görülecektir. Mesela enerjisini dışa vurma için okulun bahçesindeki oyun oynama sahasından yararlanan öğrencide sınıf içerisinde istenmedik davranış görülme olasılığı düşecektir. Oynayıp enerji boşaltılacak sosyal sahaların temin edilmesi ve noksanlıklarının tamamlanması şarttır(Keleş, 2010, s. 24). Aksi halde yetersiz olanaklara sahip okul ve sınıflarda istenmedik davranışların görülme olasılığı artacaktır (Sipahioğlu, 2008, s. 28). Öğrenciler okul idaresinin okuldaki tüm imkânları öğrenciler için seferber etmesi gerektiğini düşünürler. Okul çevresindeki kullanılmayan boş yerler işe yarar sosyal faaliyet sahalarına çevrilip öğrencilerin hizmetlerine sunulmalıdır (Danalıoğlu, 2009, s. 30).

2.2. Çevrenin sahip olduğu değişkenlerden kaynaklanan sebepler

Okul içinde öğrencilerin davranışlarına etki eden en önemli konulardan bir tanesi de çevredir. Çevre, öğrenci davranışlarını biçimlendirmede merkezi bir yerdedir. Sosyal çevre içerisinde görülen olumsuz durumlar öğrencilere direkt etki etmektedir. Bu bilgiler ışığında öğrenciyle birlikte okul çevresinin de eğitilmesi gereklidir (Başar, 2000, s. 21). Öğrencilerde istenilmedik davranışların okul çağından önce beklenen seviyeye erişmesi, çevrenin belli bir eğitim alması ile mümkündür.

Okulun çevresindeki zararlı faktörleri yok etme amaçlı, velilerle iletişim halinde olunabilir. Okul programlarında öğrencilerin davranışlarının yanında çevrenin de eğitimi ve düzeltimi amaçlar içerisinde olmalıdır. Okulun çevresinden kaynaklı sebepler şöyledir:

- a) Ailelerin ekonomik yapısı
- b) Kültürel ve Sosyal faktörler,
- c) Coğrafi şartlar (Keleş, 2010).

2.3. Öğrencinin yetiştiği aile ve kişiliğinden kaynaklanan sebepler

Okul üst kısımlarda da ifade ettiğimiz gibi toplumun alt yapısını oluşturan oldukça önemli bir yapı olduğundan, gelişim açısından da okulun önemi yüksektir. Okul, bireylerin bir amaç çerçevesinde oluşturmuş oldukları sosyal bir müessesedir. Bireylerin geçmiş ve gelecekteki yaşamlarına okulun etkisi vardır. Velilerin şiddet yönelimi, onların eğitim düzeyleri, kültürleri, ekonomik durumları, anne babanın sağ olup olmaması, aile içerisindeki kişi mevcudu, anne babanın boşanıp boşanmadığı, çocukların hayat sahaları, ev içinde çocuğa ait bir odanın bulunup bulunmadığı vb. bazı etmenler öğrencinin öğrenimi üzerinde etkilidir (Alkaş, 2010, s. 21).

Bireyin yetişmiş olduğu aileden, kendi kişiliğinden ve karakterinden kaynaklı nedenler şöyledir:

- a) Değişik karakter özellikleri,
- b) Kabiliyet üzerindeki çeşitlilikler
- c) Yeme içme
- d) Aşırı hareketlilik
- e) Uyuma
- f) Odaklanamama
- g) Anne babanın boşanıp boşanmaması
- l) Ailevi bağlar
- i) Din tutumu

3. Yöntem

3.1. Araştırma Modeli

Döküman inceleme yöntemi ile bu çalışma yapılmıştır. Bu araştırma modeli, incelenmesi planlanan konular hakkında bilgi içeren sözlü ve yazılı dökümanların analizini içermektedir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri birleştirilmiş sınıflı okulların problemleri ile ilgili 2015-2022 yılları arasında hazırlanan yüksek lisans tezlerinden edinilerek oluşturulmuştur. Tezlerin tespitinde “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanından faydalanılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda 50 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezleri incelemek üzere araştırmacılar tarafından bu tezlerle ilgili bilgiler “*Tez Bilgileri Toplama Formu*” ile geliştirilmiştir.

3.3. Verilerin Analizi

Nitel araştırma literatüründe kullanılan inandırıcılık, aktarılabirlik, güvenilirlik ve doğrulanabilirlik kavramları, nicel araştırmalarda kullanılan iç geçerlik, dış geçerlik, güvenilirlik ve nesnellik kavramlarına karşılık gelmektedir. “Araştırmacı tarafından analiz edilen tezler; çalışmanın yıllarına, veri türlerine, araştırma yöntemlerine, örneklem türüne göre, okullarında çalışan öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve kullandıkları başa çıkma yöntemleri ile ilgili 2015-2023 yılları arasında hazırlanan yüksek lisans tezleriyle ilgili temalarında” kategorilendirilmiştir.

4. Bulgular

Türkiye’de okullarda çalışan öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve kullandıkları başa çıkma yöntemleri ile ilgili 2015-2022 yıllarında araştırmaya dahil edilen çalışmaların alt problemlerine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1. Yıllara Göre Dağılım

<i>Yıllar</i>	f	%
2015	8	16,0
2018	5	10,0
2019	8	16,0
2020	9	18,0
2021	10	20,0
2022	12	24,0
Toplam	50	100

Tablo 3 incelendiğinde Türkiye’de istenmeyen öğrenci davranışları alanında yapılan çalışmaların en fazla 2022 yılında (f=12; %24,00), olduğu görülmektedir. Sırasıyla 2015, 2019 yıllarında (f=8; %16,0), 2021 yılında (f=10; %20,0) çalışmaların yapıldığı tabloda görülmektedir.

Tablo 2. Veri Türlerine Göre Dağılım

<i>Veri Türleri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nicel	30	60,0
Nitel	15	30,0
Karma	5	10,0
Toplam	50	100

Tablo 2 incelendiğinde çalışmalarda en fazla nicel yöntem türünün tercih edildiği görülmektedir. Nicel çalışmalar (f=30; %60,0), nitel çalışmalar (f=15; %30,0), karma çalışmalar (f=5; %10,0) dır.

Tablo 3. Araştırma Desenine Göre Dağılım

<i>Yöntem/ Araştırma Deseni</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nicel tarama modeli	25	50,0
Nitel durum çalışması	10	20,0
İçerik analiz	5	10,0
Nitel olgu bilim	4	8,0
İç içe geçmiş tek durum deseni	2	4,0
“Literatür taraması”	1	2,0
“Açımlayıcı sıralı”	1	2,0
“Tanıtıcı araştırma yöntemi”	1	2,0
“Metasentez”	1	2,0
Toplam	50	100

Tablo 3 incelenildiğinde çalışmalarda en fazla kullanılan araştırma deseninin tarama modeli (f=25, %50,0) olduğu görülmektedir. Çalışmalarda 10 durum çalışması (%20,0), 5 içerik analizi (%10,0), 4 olgu bilim (%8,50), 2 iç içe geçmiş karma desen (%4,00), 1 literatür taraması (%2,00), 1 açımlayıcı sıralı (%2,00), 1 tanıtıcı araştırma (%2,00), 1 meta sentez (%2,00) yönteminin kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 4. Örneklem Türüne Göre Dağılımı

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Öğretmen	40	80,0
Öğrenci	5	10,0
Okul Yöneticileri	3	,06
Veli-Öğrenci	1	2,0
Öğretmen Adayları	1	2,0
Toplam	50	100

Tablo 4 incelendiğinde çalışmaların örneklem türlerine göre öğretmen, öğrenci, okul yöneticileri, veli öğrenci ve öğretmen adayları şeklinde kategorilenmiş olduğu görülmektedir. Çalışmalarda ağırlıklı olarak öğretmenlerin (f=40; %80,0), katılımcı olarak tercih edildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra öğrenci (f=5; %10,0), okul yöneticileri (f=3; %6,0, çalışmalar yapılmıştır. Veli ve öğrenci (f=1; %2,0), Öğretmen adayları (f=1; %2,0), ile yürütülen çalışmalar bulunmaktadır.

Tablo 5. İncelenen Çalışmalara Göre En Çok Karşılaşılan İstenmeyen Öğrenci Davranışları

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%	
İstenmeyen Öğrenci Davranışları	Davranış bozuklukları	Eğitsel uygulamaları sekteye uğratma	35	34,50	
		Sözlü taciz	10	9,50	
		Çevresine zarar verme	5	4,50	
		Koşma, atlama	5	4,50	
			Oyun kurallarını bozma, derste gezinme	10	9,50
			Hakaret etme	5	4,50
		İletişim Bozuklukları	Çevresine saygısızlık	8	7,90
	Sürekli şikayet etme		4	3,50	
		Kişisel özellikler	Hiperaktivite ve dikkat eksikliği	8	7,50
			Paylaşamama	11	11,50

Tablo 5 incelendiğinde çalışmalardan elde edilen verilere göre istenmeyen öğrenci davranışları öğrencinin eğitsel uygulamaları sekteye uğratma davranışı dikkat çekecek düzeydedir. Diğer istenmeyen davranışlar ise sırasıyla şöyledir; öğrencinin paylaşamaması, Fiziksel şiddet, taklit, taciz, oyun kurallarını bozma, derste izinsiz gezinme, hiperaktivite ve

dikkat eksikliği ve sürekli şikâyet etme gibi davranışlar ile karşı karşıya kalmaktayız. Her bir alt temaya ait kodlar, frekansları ve yüzdeleri tabloda yer almaktadır. Davranışlar içinde en sık karşılaşılan davranış gereksiz yere konuşmak (f=16; %17,58)'tir. Öğrencinin sorumluluklarını almaması alt temasında en fazla orana sahip davranış kavga, itme, vurma, (f=35; %34,50), en az karşılaşılan okulun fiziki koşullarına zarar verme, koşma, atlama Hakaret etme (f=5; %4,50)'dir.

Sonuç

Yapılmış olan araştırma çalışması 2015-2022 seneleri arasında “sınıf öğretmenlerinin karşılaşmış oldukları istenmedik öğrenci davranışları ve yararlandıkları baş edebilme metotları konusunu içeren yayınlanmış ‘‘lisansüstü tezleri’’ içermektedir. Ulaşılmış olan neticeler aşağıda ifade edilmiştir. Öğretmenlerin karşılaşmış oldukları istenmedik öğrenci tutumları ve yararlandıkları baş edebilme metotlarına ilişkin gerçekleştirilen araştırma çalışmalarının en çok 2022 senesinde yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırmaların veri çeşitlerine göre dağılımında daha çok nicel çalışma şeklinin kullanıldığı neticesine ulaşılmıştır. Araştırmaların araştırma desenine bakıldığında en fazla yararlanılan araştırma deseninin tarama modeli olduğu görülmektedir. Örneklem çeşidine göre çalışmalara bakıldığında en çok öğretmen sonrasında sırasıyla öğrenci, okul idarecileri, veli, öğrenci ve öğretmen adayları biçiminde olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaların temalarından edinilen veriler doğrultusunda istenmedik öğrenci davranışları içerisinde öğrencinin kavga etme davranışı dikkat çekecek seviyededir. Diğer istenmedik davranışları ise şöyle sıralayabiliriz; Öğrencinin paylaşım konusunda yetersiz olması, taciz, taklit etme, oyun kurallarına uymama, ders içerisinde izin almadan gezme, aşırı hareketlilik, odaklanamama, daima şikâyet etme vb. davranışlar. İstenmedik öğrenci davranışları karşısında yararlanılan başa çıkma metotları temalar neticesinde ise jest ve mimiklerin beden dilinin ön planda olduğu gözlemlenmiştir.

Bulgular neticesinde literatürde bulunan pek çok araştırma sonuçlarıyla benzerlik taşıdığı gözlenmektedir. İncelenmiş olan araştırma çalışmalarında, sorunlu pek çok öğrenci davranışının bulunduğu anlaşılmaktadır. Gerçekleştirilen araştırmalarda daha çok sorunlu öğrenci davranışları benzer başlıklar altında birleştiği gözlenmektedir. Aydın (2004) tarafından yapılmış olan araştırma çalışmasında derse ilişkin, “konuşma/gürültü, ilgisizlik, okula ilişkin disiplin problemleri, akranlarıyla alakalı problemler başlıkları altında gruplamıştır. Başar (2014) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada sorunlu öğrenci davranışlarını eğitimcilerle ilk başlarda önemsiz görülse bile sonrasında iş stresinin artmasına yol açabilmektedir. Neticede kaynaklarda genellikle öğretmenler disiplin problemlerinin ortadan kaldırılmasında aile-okul-öğretmen yardımlaşmasının, öğrenciyle bire bir iletişim sağlamanın ve etkin bir ceza sistemi oluşturmanın gerektiğini ön görmekteirler. Ele alınan araştırmalar, sorunlu pek çok öğrenci

davranışlarının genellikle benzer olduğunu göstermektedir. Araştırma neticeleri doğrultusunda şu tavsiyeler verilebilir: Sorunlu öğrenci davranışlarının oranının düşmesinde öğrenciyi ilgilendiren aile, öğretmen ve idareci yardımlaşmasına gereksinim vardır. Okullarda öğrenci ailelerine eğitim seminerleri planlanmalı ve sorunlu davranışlara neden olan unsurlar hususunda farkındalık oluşturulmalıdır.

Kaynaklar

- Akpınar, B. & Özdaş, F. (2012). An analysis of high school students' misbehaviors and the punishments given (The case of Diyarbakır province). *International Journal of Arts and Commerce, 1*(2), 37-47.
- Alkaş, B. (2010). İlköğretim Öğrencileri Arasındaki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi].
- Aydın, B. (2004). Disiplin Sorunları ve Çözüm Yöntemleri Konusunda Öğretmenlerin Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 39* (39), 326-337.
- Başar H. (2014). *Sınıf yönetimi*.(19.Baskı), Anı Yayıncılık.
- Başar, H. (2003). *Sınıf yönetimi*. Anı Yayıncılık.
- Cafoğlu, Z. (1997). Eğitim ve Demokratik Kimlik. *Yeni Türkiye, Demokrasi Özel Sayısı, 17*, 594-598.
- Çetin, B. (2013). Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 14*(1), 225-269.
- Danalıoğlu, G. (2009). *Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin İlköğretim 5.Sınıflarda Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bu Davranışlarla Baş Etme Stratejileri*[Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi].
- Elban, L.(2009). *İlköğretimdeki Öğretmenlerin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla Karşılaşma ve Çözüm Bulma Durumlarının İncelenmesi*[Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Erden, G. ve Gürdil, G. (2009). Savaş Yaşantılarının Ardından Çocuk ve Ergenlerde Gözlenen Travma Tepkileri ve Psiko-Sosyal Yardım Önerileri. *Türk Psikoloji Yazıları, 12*(24), 1-13.
- Kapucuoğlu Tolunay, A. (2008). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlara Karşı Kullandıkları Başetme Yöntemleri*[Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi].
- Karakaş, B. N. (2005). *İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinde Gözlenen İstenmeyen Davranışlar ve Öğretmenlerin Bunlarla Başa Çıkma Yöntemleri* [Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi].

- Keleş, Z. (2010). İlköğretim Okulları Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlarla Baş Etme Yöntemleri [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi].
- Korkmaz, N. H., Korkmaz, F., & Özkaya, G. (2009). İlköğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Stratejilerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(1), 119-128.
- Nezihoğlu, G. Ö. ve Sabancı, A. (2010). İlköğretim Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları ve Bu Davranışlarla Başa Çıkma Yöntemleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 41- 53.
- Özmen Z.K. (2017). Öğretmenlerin, Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarında Kullandıkları Başa Çıkma Yöntemleri. *EurasianJournal of Researches in SocialandEconomics Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8(4),55-71.
- Öztürk, B. (2002). Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Giderilmesi, E. Karip, (Ed.), *Sınıf yönetimi* (ss.118-153), Pegem Yayıncılık.
- Sipahioğlu, E. (2008). *İlköğretim 1.Kademesinde Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Çözüm Önerileri (Narludere Örneği)* [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi].
- Şentürk, E.(2010). *İlköğretim Okullarında Sınıf İçinde Gözlenen İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısında İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi].
- Tertemiz, N. (2000). Sınıf Yönetimi-Disiplin. L. Küçükahmet, (Ed.), *Sınıf yönetimi* (ss. 67-89). Nobel Yayıncılık.
- Özer, G. (2009). *Öğretmen Adaylarının Sınıf İçerisinde Gözlemledikleri İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlarla Baş Etmede Kullanılabilecek Stratejilere İlişkin Görüşler* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi].